

TÓTH ERZSÉBET
Az álom hídja újra felépül...

Amikor megtudtam: az a megtiszteltetés ért, hogy Kontra Ferenc Arany János-díjának laudációját én mondhatom, hogy, hogy nem, ismét kezembe került a *Drávaszögi keresztek*, Kontra Ferenc egyik korai remeke. Ott nyílt ki a könyv, ahol a következőket olvastam:

„Apám megerősítette a kocsin a köteleket, nehogy szétrázódjon az úton a holmi. Sáros orral került elő a kutya, pocokot talált valahol. A húgom zokogva szaladt vissza. / Miért sírsz, ki bántott? Anyánk magához ölelte. Szíjogva válaszolta: / Rám nézett a ló a nagy szemével.”

Első olvasáskor nem jutott eszembe, hogy ez velem és húgommal is megtörtént szinte szó szerint. Vagy én, vagy a húgom fakadhatott sírva, és rohant nagymamához. Miért sírsz, kislányom? Rám nézett a ló! Na, ez nem olyan nagy baj, mondta nagymama, és aztán ezen sokszor neveltünk: miért sírsz? Rád nézett a ló?

Persze nem csupán ezért kezdtem olvasni Kontra Ferencet, akinek a *Gimnazisták* óta várom minden új könyvét.

Kontra Ferenc a magyarság azon írói közül való, akik a trianoni döntés miatt elszakadtak az anyországtól, s így jól tudják, mit jelent mostoha magyarnak lenni. Egész életműve erről a mostohaságról, a térség reménytelen kitörési lehetőségeiről, az elvágódásról és a menekülési kísérletekről szól. Hogy milyen nehéz otthon éreznie magát a szerencsétlen csillagok alatti vidékre születetteknek.

Miről is tanúskodik a mai keserves világhelyzet? Pontosan erről. A magyaroknak az évszázadok során sokszor puskatással az oldalukban kellett összepakolni mindenüket, úgy üldözték el őket a hazájukból. Mások batyukkal, hajóböröndökkel vágta neki az Újvilágnak. Ma is százezrek, milliók próbálnak szerencsét Európa és Ázsia más tájain, vagy a tengeren túl. Miközben a történelem legnagyobb, iszonyú áldozatokat követelő népvándorlása folyik. Kontra Ferenc írásaiban ezt a pokoli léthelyzetet érhetjük tetten. Szinte minden novellájában ott a háborús fenye-

getettség, a „sehol sem otthon”, de a mindig erőt adó, súlyos hűség érzése is. A feladat, amit a római katonától kapott: őrizni a hazát a szívben, ha máshol nem lehet.

Az ember „létbe vetettségét” Kontra olyan magas művészi színvonalon ábrázolja, hogy ott lehetne minden magyar és világirodalmi antológiában. Már eddig is több nyelvre lefordított művei alapján jogos a remény, hogy hamarosan világszerte megismerhetik az olvasók.

A szerző eddigi életműve húsz kötet (nagyszerű versei, regényei, drámái és novellái mellett megírta Horvátország magyar irodalmának történetét is), de bármelyiket válasszuk közülük, egyik sem mellékállomás. Aki olyan feledhetetlen remekművel kezdte pályáját, mint a *Drávaszögi keresztek*, nem „lazíthat” egyik alkotásában sem. Regényei és novellái rendkívüli érzékenységgel, összetéveszthetetlen hangon megírt alkotások, az ember, ezen belül a közép-európai ember sorsáról. Olyan műveket ír, amelyek nem csupán katarzist okoznak az olvasás pillanataiban, hanem tovább kísérik olvasóját élete végéig, és képesek erőt adni a súlyos helyzetekben. A többnyire kilátástalanságot, apokalipszist felmutató hazai és világirodalmi tendenciákkal szemben ez a művészet árnyaltabb képet mutat az emberről és a világhelyzetből, miközben nem veszít drámaiságából. Feszültséggel telített történeteiből hihetetlenül sokrétű asszociációs térbe, eddig ismeretlen kulturális mélységekbe (vagy magasságokba) vezeti olvasóját. A *Gimnazisták*, az *Idegen* trilógia, majd az *Angyalok könyve* után ismét remekmű született. *Az álom hídjának* az életművön belül kitüntetett helye van.

A regény sűrítve elmond mindent, ha lehet ilyet mondani: nemcsak szűkebb pátriájának viszonyairól, hanem a világhelyzetről is. (Hiszen honnan indulnak a menekülésre kényszerített emberek a hullámzó tengereken, embercsempészek zsákmányául Európa felé? Onnan, ahol a nagyhatalmak földig rombolták a hazát, az élhető életet lehetetlenné téve.) „Szerbia is kiürül, nemcsak a Vajdaság” – mondta nemrég egy interjúban az író.

Van egy jó hírem: az ő regényében az álom hídja újra felépül, fiatalok építik, akik a bombázások időszakában, vagy azt követően születtek: felépítik maguknak, egyelőre csak képzeletben, az élhető világot. Reméljük, sikerül nekik. „Az embert el lehet pusztítani, de legyőzni nem lehet soha” – ez a mondat Kontra Ferenc életművének a mottója is lehet.

Elhangzott az Arany János-díj átadásakor, a Magyar Írószövetség dísztermében, 2018. október 23-án. A díjat az idei évben Kontra Ferenc író vehette át.